

Nr 170.

Ankom till riksdagens kansli den 11 juni 1943 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa sjukvårds- och förläggningsfrågor i Karlskrona.

(1:a avd.)

1:o) **Anordnande av ett samarbetssjukhus för civila och militära patienter i Karlskrona.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 72) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Bidrag till utbyggnad av länslasarettet i Karlskrona för budgetåret 1943/44 beräkna ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 207, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 9 april 1943, föreslagit riksdagen (punkt 1) att

dels besluta, att marinens sjukhus i Karlskrona skall nedläggas och sjukhusets uppgifter övertagas av ett till länslasarettet i Karlskrona förlagt samarbetssjukhus,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med Blekinge läns landsting träffa erforderliga avtal rörande ej mindre utbyggande av länslasarettet i Karlskrona till samarbetssjukhus i enlighet med de av departementschefen i berörda statsrådsprotokoll angivna riktlinjerna än även de mellan landstinget och staden föreliggande ekonomiska och rättsliga frågorna i samband med vården av militära patienter å länslasarettet,

dels ock till Marinen: Bidrag till utbyggnad av länslasarettet i Karlskrona för budgetåret 1943/44 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Inledningsvis har framhållits, hurusom frågan om en förbättring av marin-sjukvården i Karlskrona varit föremål för utredning under ett tiotal år. Marinens sjukhus i Karlskrona, som redan vid denna utredningsperiods början var olämpligt för sitt ändamål, har med hänsyn till de pågående utredningarna icke undergått några mera nämnvärda förbättringar, varför sjukhuset numera befinner sig i ett mycket bristfälligt skick.

I frågans tidigare skede ansågs marinsjukhusets modernisering böra bringas till lösning utan samband med föreliggande planer på en utvidgning av Blekinge läns landstings lasarett i Karlskrona. Vid övervägande av ett i enlighet härmed framlagt förslag väckte medicinalstyrelsen tanken på att ordna de militära sjukhusförhållandena i staden på basis av ett samarbete med den civila sjukhusvården därstädes och i överensstäm-

melse med de principer för samarbete mellan civila och militära sjukvårdsintressen, som sedan länge tillämpats vid arméns garnisonssjukhus.

Sedan ett på denna grundval år 1940 framlagt förslag förkastats av Blekinge läns landsting med hänsyn till att förslaget ansetts alltför kostnadskrävande för landstingets del samt landstinget gjort framställning om förnyad utredning i ärendet, förordnade Kungl. Maj:t på därom av departementschefen gjord hemställan om ytterligare utredning genom representanter för staten och landstinget under ledning av särskild sakkunnig. Resultatet av denna utredning föreligger nu till bedömande.

Den sakkunnige har på anförda skäl förordat en lösning av marinens sjukhusfråga i Karlskrona enligt samarbetslinjen, innebärande att marinsjukhuset skulle nedläggas och dess uppgifter övertagas av länslasarettet. För sådant ändamål samt för att fylla uppgiften såsom centrallasarett för Blekinge län skulle lasarettet utbyggas i enlighet med av den sakkunnige föreslagna riktlinjer. Det utbyggda lasarettet skulle fortfarande ägas och förvaltas av landstinget.

Med stöd av ingående undersökningar rörande såväl behovet av militära och civila vårdplatser å det tilltänkta samarbetsjukhuset som behovet av speciella institutioner för sjukhusets utbyggande till centrallasarett har den sakkunnige förordat en å sid. 4 i propositionen närmare angiven patientfördelning och specialavdelningar vid sjukhuset. Av densamma framgår, att å nuvarande länslasarettet det totala patientantalet beräknas till 272 och å samarbetssjukhuset till 600, varav 393 civila och 207 militära patienter.

Kostnaderna för byggnadsprogrammet har den sakkunnige beräknat till 5,040,000 kronor och upptagit kostnaderna för anskaffning av inventarier till det utbyggda lasarettet till lågt räknat 825,000 kronor, därvid dock icke räknats med övertagande av några inventarier från marinens sjukhus.

I fråga om fördelningen av kostnaderna på staten och landstinget har den sakkunnige föreslagit, att byggnadskostnaderna skulle beträffande varje särskild, i programmet ingående ny- eller ombyggnad fördelas i huvudsak efter patientantalet å det utbyggda lasarettet. Vissa avvikelser från denna grundregel ha emellertid föreslagits. Sålunda skulle statsverket gälda huvudparten av kostnaderna för utbyggnaden av lasarettets ekonomiavdelning och panncentral. Vidare skulle i olikhet mot vad som eljest författningen enligt gäller statsverket gälda viss del av kostnaderna för uppförande av ett nytt epidemisjukhus å lasarettstomten.

Den sakkunnige, som uppskattat behovet av epidemiplatser för marinens del till omkring 16 och för landstingets del till 60, har i samband med kostnadsfördelningen föreslagit, att de kostnader för uppförande av det nya epidemisjukhuset, som belöpa på de för marinens behov avsedda 16 platserna, helt skulle gäldas av statsmedel.

Utöver de kostnader för vilka nu redogjorts har den sakkunnige ifrågasatt, att statsverket skulle gälda en viss engångsersättning för tillgången till lokalerna i det nuvarande länslasarettet, vilket kommer att utgöra stommen i det blivande samarbetssjukhuset. Den sakkunnige har därvid föreslagit, att landstinget gottskreves dels ett belopp av 306,000 kronor innefattande den efter genomsnittligt 6,000 kronor per plats uppgående kostnaden för 41 kirur-

giska och 10 medicinska platser, som marinen skulle erhålla i de nu befintliga lasarettbyggnaderna, dels ock 100,000 kronor, avseende beräknade kostnader för bostäder åt 1 lasarettsläkare, 1 underläkare samt del av sysslomansbostad. Det belopp, landstinget i detta sammanhang skulle gottskrivas, uppginge således till sammanlagt 406,000 kronor.

Enligt en av den sakkunnige uppgjord sammanfattning av den förordade kostnadsfördelningen skulle statsverkets totala andel i kostnaderna för läns-lasarettets i Karlskrona omvandling och utbyggnad till samarbetssjukhus uppgå till sammanlagt 3,117,175 kronor och landstingets andel i samma kostnader beräknas till 1,922,825 kronor.

Vad angår kostnaderna för anskaffning av inventarier för det utbyggda lasarettet skulle å statsverket falla ett belopp av omkring 485,000 kronor.

I det följande har den sakkunnige till behandling upptagit vissa ekonomiska och organisatoriska frågor i samband med den tilltänkta sjukhusutvidgningen. Sålunda har den sakkunnige till en början uppgjort ett förslag till avtal mellan kronan och Blekinge läns landsting om bestridandet av kostnaderna för erforderliga ny- och ombyggnader samt för anskaffning av inventarier. Detta förslagsavtal har såsom bilaga A fogats till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Statens finansiella medverkan i det tilltänkta byggnadsföretaget, beräknad till avrundat 3,120,000 kronor, borde enligt den sakkunniges mening äga rum på det sättet, att de erforderliga medlen ställdes till förfogande genom anvisande av särskilt bidragsanslag över fjärde huvudtiteln, C. Försvarskrafterna, Marinen. Beloppet syntes kunna fördelas med omkring hälften på ett vart av budgetåren 1943/44 och 1944/45.

Vad beträffar sättet för bestridandet av samarbetssjukhusets driftkostnader har den sakkunnige framhållit, att huvudregeln i detta avseende borde gå ut på att landstinget skulle äga uppbära ersättning för vård och underhåll av militärpatienter å lasarettet på grundval av de verkliga driftkostnaderna sådana dessa framginge av den för året avgivna uppgiften angående inkomster och utgifter enligt medicinalstyrelsens formulär till bilaga B till årsberättelsen, på det sätt att kostnaderna fördelades mellan verkliga antalet underhållsdagar för samtliga under året å lasarettet vårdade patienter och till landstinget sedan erlades ersättning med det belopp, som belöpte på de på militärpatienterna fallande vårddagarna. Från denna huvudregel hade dock på grund av den stora ojämnhet, som utmärkte beläggningsen med militärpatienter stadgats det undantag, att vissa mera fasta utgifter i stället fördelades på antalet ordinarie vårdplatser för militärpatienter, å ena, och ordinarie vårdplatser för civilpatienter, å andra sidan.

I ett vid betänkandet fogat avtalsförslag har den sakkunnige upptagit bestämmelser i enlighet med antydda riktlinjer. Förslagsavtalet har såsom bilaga B fogats till statsrådsprotokollet.

Vad härefter angår organisationen av den militära medicinska sjukhusvården å samarbetssjukhuset har den sakkunnige ansett, att en för civila och militära patienter gemensam avdelning bör komma till stånd under chefskap av en civil lasarettsläkare. Till avdelningen skulle knytas en biträdande lasarettsläkare med placering i lönegraden Ca 26 med avlöning av statsmedel.

Blekinge läns landsting har med vissa smärre modifikationer biträtt förslaget.

Efter att hava redogjort för de i ärendet hörda myndigheternas yttranden har *departementschefen* för egen del anfört, bland annat, följande.

Av den förut lämnade redogörelsen för remissyttrandena framgår, att praktiskt taget fullständig enighet råder mellan remissmyndigheterna om lämpligheten av den av den sakkunnige föreslagna lösningen. Betänkligheter torde i och för sig icke behöva möta mot att i enlighet härmed låta ett landsting övertaga statliga sjukvårdsuppgifter av större omfattning. I de fall större garnisoner haft att repliera på landstingsägda sjukvårdsinrättningar har veterligen några olägenheter därav ej försports. Genom ett samarbete efter dessa riktlinjer torde betydande fördelar stå att vinna för såväl kronan som landstinget. Kronan såsom ansvarig för den militära kroppssjukvården kan genom ett samarbetssjukhus erbjuda de vårdbehövande en specialiserad sjukhusvård av samma klass som den för medborgarna i gemen av landstingen finansierade lasarettsvården. Vad landstinget angår påtager sig detsamma visserligen genom det ifrågasatta samarbetet avsevärda förpliktelser gentemot statsverket men erhåller samtidigt möjlighet att bringa sin centralasarettfråga till en lösning. Det alternativa förslag, som av marinförvaltningen enligt det föregående framlagts och som innebär, att ett sammanförande av den civila och den militära sjukvården skulle äga rum endast i fråga om de kirurgiska fallen, är icke tillfredsställande ur dessa synpunkter och icke heller i organisatoriskt hänseende nöjaktigt. Ett genomförande av detta förslag skulle vidare nödvändiggöra ett bibehållande av marinens nuvarande sjukhus, ehuru avsett endast för de medicinska sjukdomsfallen. Detta förslag skulle följaktligen innebära den olägenheten att marinens nuvarande sjukhus icke skulle kunna disponeras för ordnande av marinens förläggningsförhållanden i övrigt i Karlskrona, vilket — såsom närmare framgår av vad i det följande under punkt II kommer att anföras — är ägnat att vålla olägenheter och kan äventyra en ändamålsenlig lösning av dessa förläggningsfrågor. De av marinförvaltningen alternativt förordade lösningarna av sjukvårdsfrågorna i Karlskrona kunna alltså icke av mig förordas.

För vinnande av fullt säkra hållpunkter för bedömandet av de ekonomiska konsekvenserna av den sakkunniges förslag till sammanslagning av den civila och marina sjukhusvården i Karlskrona hade det varit av betydelse att äga tillgång till en jämförelse mellan driftkostnaderna vid marinsjukhuset och å länslasarettet i Karlskrona. Både 1940 års utredning och den sakkunnige ha sökt åstadkomma en dylik jämförelse men icke kunnat framlägga en sådan, enligt uppgift emedan kostnaderna vid marinsjukhuset icke kunnat specificeras. Även jag har sökt erhålla underlag för en sådan jämförelse; enligt uppgift från ledningen för marinsjukhuset kunna dock dess driftkostnader ej fixeras, emedan sjukhusdriften bekostas från marinens allmänna anslag till avlöningar, mathållning m. m. och särskilda räkenskaper för dessa kostnader såvitt avser sjukhuset ej föras. Om jag sålunda nödgas konstatera, att en siffermässig jämförelse i detta avseende ej kan nu komma till stånd, synes likväl betänklighet ur driftsekonomisk synpunkt ej behöva möta mot ett samarbete på sjukhusområdet mellan staten och landstinget. Driftkostnaderna vid länslasarettet i Karlskrona kunna ej anses särskilt höga; de torde i stort sett representera genomsnittet bland rikets länslasarett. Härtill kommer, att vårdtiden på de dyrbarare s. k. A-platserna genom tillkomsten av de B-platser som i det följande förordas torde kunna ej oväsentligt förkortas till fördel för sjukhusets ekonomi.

På grund av det anförda finner jag den av den sakkunnige förordade lös-

ningen av marinens sjukhusfråga i Karlskrona lämplig och föreslår därför, att marinens sjukvård därstädes ordnas genom samarbete med Blekinge läns landsting.

Beträffande den sakkunniges principprogram för samarbetssjukhusets och centrallasarettets ordnande ha skilda meningar försports bland myndigheterna. Meningsskiljaktigheterna begränsa sig huvudsakligen till storleken och utformningen av den för militära invärtesmedicinska fall avsedda avdelningen. Medan marinförvaltningen påyrkat i det närmaste en fördubbling av platsantalet å denna avdelning samt den därtill anslutna s. k. beredskapsavdelningen, har 1940 års militära byggnadsutredning funnit sig kunna acceptera den sakkunniges förslag i denna del. Medicinalstyrelsen åter har förordat en minskning av antalet medicinska lasarettplatser från av den sakkunnige föreslagna 93 till 60 i samband varmed styrelsen förordat anordnande av sjukbaracker för enklare fall å sjukhusområdet. Slutligen har lasarettsläkaren Bohmansson förordat en närmare utredning beträffande proportionen mellan s. k. A-platser och B-platser. Innan jag tar ställning till de sålunda framlagda förslagen torde jag få erinra om följande.

Generalfältläkaren framlade år 1941 vissa riktlinjer rörande den slutna sjukvården för arméns del, vilka äro av viss betydelse för bedömandet även av här föreliggande spörsmål. Med utgångspunkt från att den genomsnittliga vårdkostnaden per dag ställer sig högre å ett specialsjukhus än å ett truppförbandssjukhus uttalas i de nämnda riktlinjerna till en början önskemålet om en överflyttning till de driftbilligaste sjukvårdsplatserna — truppförbandssjukhusen — av all den sjukvård, som kan bedrivas där med samma säkerhet för ett gott vårdresultat, medan platserna å specialiserade sjukhus böra reserveras för sådana patienter, som verkligen äro i behov därav. Med denna principiella utgångspunkt anser generalfältläkaren de för den militära sjukhusvården erforderliga vårdplatserna kunna uppdelas i tre olika kategorier, nämligen

1. *A-platser* på sjukhus (»samarbetssjukhus» och civila lasarett) med specialutbildade läkare och fullständig utrustning med avseende på diagnostik och terapi: röntgenavdelningar, laboratorier, operationsavdelningar, fysikaliska och balneoterapeutiska anordningar etc.

2. *B-platser* å truppförbandssjukhus för all den sjukvård, som truppförbandets egen medicinalpersonal med mera begränsade resurser kan meddela.

3. *C-platser*, likaledes förlagda till truppförbandet, för konvalescens och efterbehandling, isolering av banala infektioner och annan vård, som hittills meddelats i kvarter inom truppförbandet. Dessa C-platser böra jämväl finnas som reserv vid tillfälligt ökad sjuklighet, lättare epidemier och vid tillfällig ansvällning av förbandets normalnumerär. De böra även tillfälligt kunna tagas i bruk för truppförläggning vid mobilisering.

Av generalfältläkarens riktlinjer framgår, att till A-platser böra hänvisas kirurgiska vårdfall, som fordra operativ behandling eller specialkompetens hos läkaren. Vårdtiden bör inskränkas till den kortast möjliga och den sjuke snarast överföras till B- eller C-plats å eget truppförband för konvalescens och efterbehandling. Av invärtes medicinska sjukdomsfall hänvisas till A-platser vissa undersökningsfall, till dess diagnos är ställd och behandlingsplan kan uppgöras, och dessutom sådana allvarigare vårdfall, som fordra fortsatt övervakning, sjukhusskolad vårdpersonal eller speciell dietetik.

Vid en jämförelse mellan dessa riktlinjer och den sakkunniges nu föreliggande förslag till ordnande av den militära sjukvården i Karlskrona framgår till en början, att B- och C-platserna, vilka enligt generalfältläkarens mening för arméns del böra vara förlagda till truppförbanden, här inrymts

inom ramen för samarbetssjukhuset. För en dylik anordning kunna ock flera skäl anföras, bland annat de särpräglade förläggningsförhållandena i Karlskrona, varest de militära enheterna äro av en helt annan storleksordning än vid armén. Den sakkunnige har emellertid vidare icke förordat någon närmare byggnadsteknisk eller organisatorisk åtskillnad mellan A-platserna å den ena sidan och B-platserna å den andra, varför förslaget i stort sett innefattar vårdplatser av endast två typer, A-platser och C-platser.

För egen del har jag funnit, att medicinalstyrelsens invändningar mot den sakkunniges förslag i denna del icke sakna fog. För att tillmötesgå styrelsens önskemål i förevarande avseende liksom i någon mån marinförvaltningens krav på ökat antal platser för invärtesmedicinska fall förordar jag därför följande ändrade disposition av platsantalet å den medicinska avdelningen.

Antalet av den sakkunnige angivna A- och B-platser för medicinska militära fall, 93, bibehålles oförändrat, men beräknas såsom avseende allenast A-platser, vilket torde vara befogat med hänsyn bland annat till den för dessa platser föreslagna byggnadstekniska standarden i avseende å bilokalsutrymmen o. s. v.

Den av den sakkunnige förordade s. k. beredskapsavdelningen, vilken närmast torde vara att uppfatta såsom en C-avdelning, torde i anslutning till den nyss förordade beräkningen av A-platserna böra tagas i anspråk såsom i första hand en B-avdelning för samarbetssjukhusets behov. Enligt vad som framgår av de vid betänkandet fogade skissritningarna står ifrågavarande avdelning i direkt kultvertförbindelse med sjukhusets övriga delar. Vidare ha bilokaler o. s. v. beräknats på sådant sätt, att avdelningen i fråga utan vidare torde kunna fungera såsom B-avdelning med de uppgifter som avsetts för sådan avdelning i generalfältläkarens förenämnda riktlinjer.

Medicinalstyrelsen har såsom förut anförts för sin del förordat, att B-sjukvården vid samarbetssjukhusets militärmedicinska avdelning skulle förläggas till ett baracksjukhus om 40 platser, av styrelsen kostnadsberäknat till 55,000 kronor. Enligt vad som upplysts torde emellertid ett fullgott baracksjukhus med erforderliga installationer o. s. v. icke kunna åstadkommas inom ramen för den av medicinalstyrelsen angivna summan. En kostnad av minst 60,000 kronor torde, likaledes enligt inhämtade upplysningar, erfordras för anordnandet av ett baracksjukhus av föreslagen typ. Vid nu angivna förhållanden och i betraktande av den korta livslängd ett sålunda beskaffat sjukhus har synes det knappast välbetänkt att anordna permanent sjukhusvård på basis av baracker.

Om jag således icke kan biträda medicinalstyrelsens förslag om anordnandet av baracker i anslutning till samarbetssjukhuset för bestridandet av den s. k. B-sjukvården, synes det enligt min mening emellertid påkallat att något vidga ramen för den militärmedicinska sjukhusvården å samarbetssjukhuset. Detta synes enklast och bäst kunna ske på så sätt, att den förutnämnda, såsom B-avdelning avsedda beredskapsavdelningen om 40 sängplatser påbygges med ytterligare en våning likaledes om 40 platser av samma typ som den nu i skissritning föreliggande beredskapsavdelningen. Härigenom skulle således det totala antalet medicinska platser för militär personal å samarbetsjukhuset i Karlskrona komma att ökas med 40 från av den sakkunnige förordade $(93 + 40 =) 133$ till $(133 + 40 =) 173$ platser.

I detta sammanhang vill jag understryka, att de nu angivna siffrorna givetvis endast äga betydelse såsom en beräkningsgrund och ej avse att vara normerande för den ena eller andra partens utnyttjande av platserna å samarbetssjukhuset. Sålunda torde bland annat den av mig föreslagna B-avdelningen kunna i stor utsträckning nyttjas för hela sjukhusets behov såsom en gemensam avdelning.

Vad beträffar behovet av C-platser torde detta med hänsyn bland annat till det av mig föreslagna B-sjukhusets utvidgning kunna tillgodoses inom ramen för befintliga eller blivande platser å truppförbandssjukhusen i Karlskrona.

En sak för sig är, att behovet av sjukhusplatser av C-typ under rådande beredskapsförhållanden är särskilt stort och för närvarande måste tillgodoses genom anlitande av vissa äldre, synnerligen bristfälliga lokaler å Laboratoriehöjden ävensom genom ianspråktagande av den s. k. Tullskolan i Karlskrona. Detta behov, som således är föranlett av försvarsberedskapens upprätthållande, torde kunna tillgodoses genom vidtagande av provisoriska anordningar, såsom exempelvis anordnande av baracker. Denna fråga, vilken torde böra uppmärksammas av marinförvaltningen, kräver icke sin lösning i förevarande sammanhang. För anordnande av dylika för försvarsberedskapsändamål avsedda baracker torde förskottsstaten för försvarsväsendet kunna av Kungl. Maj:t anlitas. — Jag vill allenast förutskicka att, därest det skulle befinnas påkallat att anordna baracker för sjukvårdsändamål i Karlskrona, dessa torde böra uppföras i anslutning till lasarettområdet för vinnande av kontakt med samarbetsjukhuset i ekonomiskt och personellt avseende.

Vad angår den sakkunniges kostnadsberäkning för det av honom föreslagna byggnadsprogrammet för samarbetsjukhuset i Karlskrona har militära byggnadsutredningen såsom förut antytts funnit sig böra föreslå en reduktion av densamma med i avrundat tal 300,000 kronor, medan landstinget påyrkat vissa ändringsarbeten för en sammanlagd kostnad av 200,000 kronor. Mot dessa av byggnadsutredningen och landstinget förordade jämkningar i den sakkunniges förslag synes intet vara att erinra. Enligt inhämtad upplysning skulle kostnaden för tillbyggnad av den s. k. beredskapsavdelningen med ytterligare envåning jämte anordnande av hiss komma att uppgå till i runt tal 120,000 kronor. I anslutning härtill torde den sammanlagda kostnaden för Karlskronalasarrettets utbyggande böra beräknas till (5,040,000 — 300,000 + 200,000 + 120,000 =) 5,060,000 kronor.

I anslutning till de av den sakkunnige förordade principerna för fördelning av byggnadskostnaderna torde det angivna beloppet av 5,060,000 kronor böra fördelas sålunda, att statsverket gäldar i runt tal 3,125,000 kronor och landstinget återstoden eller 1,935,000 kronor. Vid denna fördelning förbiser jag icke, att statsverket kommer att få erlægga den övervägande delen av kostnaderna för utbyggnaden av det nuvarande lasarettets ekonomiavdelning och panncentral. Det hade måhända kunnat övervägas att påkalla en för staten något förmånligare kostnadsfördelning i denna del; med hänsyn emellertid till de förpliktelser i avseende å sjukvårdens ordnande i Karlskrona, som Blekinge landsting åtager sig genom samarbetet med staten, vill jag icke nu ifrågasätta någon jämkning i avseende å kostnadsfördelningens principer. Då jag i likhet med utredningsmannen förutsätter, att det nya epidemisjukhuset i relativt stor omfattning kommer att av marinen utnyttjas för andra sjukvårdsändamål än epidemivård, har jag icke heller velat motsätta mig den sakkunniges förslag rörande bestridande av kostnaderna för epidemivårdplatserna med de ändringar, som av det förut sagda framgår. Jag vill emellertid betona, att endast de i detta fall föreliggande speciella förhållandena kunna motivera att statsverket påtager sig en del av sistnämnda kostnader, varför ett biträdande av förslaget i denna del icke bör få några konsekvenser inom andra delar av försvarsväsendet.

I det föregående har hänsyn icke tagits till kostnaderna för lösa inventarier eller linoleummattor för sjukhuset. Beträffande dessa kostnader föreligga icke några närmare kostnadsberäkningar. Det torde få ankomma på den i byggnadsavtalsförslaget omfördälda byggnadskonmitten att efter samråd med marinförvaltningen och Blekinge läns landsting inkomma med utredning och kost-

nadsberäkning i denna del i och för finansieringsfrågans bedömande. Jag förutsätter, att de till marinens nuvarande sjukhus hörande inventarierna i största möjliga utsträckning skola tagas i anspråk.

Mot de av den sakkunnige angivna grunderna för bestridandet av samarbetsjukhusets driftkostnader synes någon väsentlig erinran ej kunna framställas.

De av den sakkunnige förordade avtalsförslagen synas kunna i huvudsak godtagas. De av medicinalstyrelsen framställda erinringarna torde dock böra beaktas vid den slutliga utformningen av dessa avtal. Uppmärksammas bör härvid även, att utformningen av 10 § i det i bilaga B intagna avtalsförslaget sker på sådant sätt, att därav klart framgår, att med »lasarettet» i denna paragraf icke åsyftas de delar av lasarettet, som avses i 13 §. Av riksdagen torde böra utverkas bemyndigande för Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med de framlagda avtalsförslagen träffa avtal med landstinget.

Olika meningar ha under remissbehandlingen yppats angående organisationen av den invärtesmedicinska vården av militära patienter. Medan den sakkunnige på anförda skäl förordat, att någon organisatorisk åtskillnad icke borde genomföras beträffande vården av civila och militära invärtespatienter, ha marinförvaltningen och lasarettsläkareföreningen hållit före, att den militära medicinska sjukhusvården skulle stå under chefskap av en särskild överläkare, tillika marinläkare. Medicinalstyrelsen åter har i anslutning till dess förslag om en minskning av antalet platser å samarbetsjukhuset för militära medicinska fall funnit samtliga medicinska fall kunna stå under tillsyn av civil chefläkare.

För egen del vill jag framhålla, att det med den av mig föreslagna utvidgningen av platsantalet å sjukhuset för militära medicinska fall ej torde vara möjligt att för såväl dessa som de civila invärtespatienterna avse endast en chefläkare. Med hänsyn härtill och i överensstämmelse med marinförvaltningens och lasarettsläkareföreningens förslag i ämnet förordar jag, att en särskild överläkare, tillika marinläkare, knytes till sjukhuset. Denne läkares beställning torde böra uppföras å personalförteckningen för marinläkarkåren. Läkaren torde i överensstämmelse med vad som gäller för chefläkarna vid arméns garnisonssjukhus böra hänföras till lönegraden Ca 26. — Med inrättandet av denna beställning torde böra anstå till dess byggnadsarbetena nalkas sin fullbordan.

Frågan i vad mån och på vad sätt den nu vid marinens sjukhus tjänstgörande personalen bör inom försvarsväsendet tagas i anspråk för andra uppgifter bör på grundval av det av den sakkunnige i ämnet framlagda förslaget upptagas till övervägande av marinförvaltningen, som i sinom tid bör inkomma med härav föranlett förslag.

I årets statsverksproposition har såsom bidrag till utbyggnaden av länslasarettet i Karlskrona upptagits ett beräknat belopp av 500,000 kronor. Detta belopp torde såvitt nu kan bedömas komma att förslå för bestridande av statsverkets andel i kostnaderna för de under nästa budgetår aktuella byggnaderna vid lasarettet.

Av skäl som framgå av vad i det följande under punkt II anföres torde det bliva behöfligt att forcera färdigställandet av vissa delar av sjukhusbyggnaderna. Härav föranledda extra kostnader — enligt från marinförvaltningen inhämtad uppgift omkring 15,000 kronor — torde få bestridas från det för byggnadsföretaget för nästa budgetår anvisade anslaget.

Utskottet.

Marinens sjukvårdsfråga i Karlskrona har sedan länge varit föremål för övervägande. I föreliggande proposition har departementschefen på grundval

av en år 1942 slutförd utredning i ärendet framlagt förslag till lösning av denna fråga. Enligt förslaget skulle en fullständig sammanslagning ske av den militära sjukvården i Karlskrona med den civila, i landstingets regi bedrivna lasarettsvården, vilket med avseende å statsverket innebär ett nedläggande av marinsjukhuset och bidrag till utbyggande av länslasarettet för emottagande av den försvarsväsendet tillhörande personal i Karlskrona, vilken är i behov av sjukhusvård.

Vid valet mellan å ena sidan utbyggandet av länslasarettet till ett samarbetssjukhus och å andra sidan uppförandet av ett helt nytt marinsjukhus synes utskottet den nu förordade lösningen vara ur såväl ekonomisk som sjukvårdssynpunkt den lämpligaste. I likhet med departementschefen ävensom de i ärendet hörda myndigheterna tillstyrker utskottet alltså utredningens förslag i denna punkt.

I fråga om det av den sakkunnige föreslagna principprogrammet för samarbetssjukhusets och centrallasarettets ordnande har departementschefen förordad viss ändrad disposition av platsantalet å den medicinska avdelningen ävensom en något vidgad ram för den militärmedicinska sjukhusvården å samarbetssjukhuset. Utskottet anser sig kunna biträda principprogrammet ifråga med de av departementschefen förordade jämkningarna.

I fråga om grunderna för fördelningen av kostnaderna mellan staten och landstinget synes utskottet departementschefens förslag härutinnan kunna godtagas. För bestridande av statsverkets andel i kostnaderna för de under nästkommande budgetår aktuella byggnadsarbetena beräknas ett anslag av 500,000 kronor, vilket belopp utskottet tillstyrker riksdagen att anvisa.

Beträffande frågan om utbyggandet av länslasarettet till samarbetssjukhus samt de mellan staten och landstinget föreliggande ekonomiska och rättsliga spörsmålen i samband med vården av militära patienter å länslasarettet hava preliminära avtal träffats. Då det icke synes vara något att i princip erinra mot desamma, bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med dessa förslag träffa avtal med landstinget.

Under åberopande av det anförda och då departementschefens förslag i övrigt under denna punkt icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) besluta, att marinens sjukhus i Karlskrona skall nedläggas och sjukhusets uppgifter övertagas av ett till länslasarettet i Karlskrona förlagt samarbetssjukhus,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med Blekinge läns landsting träffa erforderliga avtal rörande ej mindre utbyggande av länslasarettet i Karlskrona till samarbetssjukhus i enlighet med de av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 9 april 1943 angivna riktlinjerna än även de mellan landstinget och staten föreliggande ekonomiska och rättsliga frågorna i samband med vården av militära patienter å länslasarettet,

c) till *Marinen: Bidrag till utbyggnad av länslasarettet i Karlskrona* för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

2:o) **Ordnandet av vissa förlägningsfrågor i Karlskrona m. m.** I förberörda proposition nr 207 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 2) att dels godkänna den plan för ordnande av de militära förlägningsförhållandena i Karlskrona, som av departementschefen i förberörda statsrådsprotokoll förordats,

dels ock medgiva, att kostnaderna för erforderliga byggnadsarbeten enligt nämnda plan ävensom för övriga i merberörda statsrådsprotokoll angivna byggnadsarbeten inom en kostnadsram av tillhoppa 6,100,000 kronor må, i den mån av riksdagen för ändamålet tidigare anvisade medel icke förslå, bestridas från det under försvarsväsendets fastighetsfond, marinförvaltningens del-fond, för budgetåret 1943/44 anvisade investeringsanslaget å 10,000,000 kronor till Vissa byggnadsarbeten m. m.

I försvarsutredningens betänkande liksom i propositionen 1942:210 räknades med att de för militära ändamål avsedda statliga byggnaderna i Karlskrona skulle disponeras från den förutsättningen, att den nyinrättade flottans sjömansskola skulle förläggas till förutvarande Karlskrona grenadjärregementets kasernetablissemment vid Gräsvik utanför staden samt att Karlskrona kustartilleriregemente skulle beredas förlägningsutrymmen dels i regementets nuvarande kasern vid Vallgatan, den s. k. stadskasernen, dels ock vid Oscarsvärn norr om Karlskrona. För möjliggörande av kustartilleriregementets förläggning på detta sätt erfordrades viss utvidgning och modernisering av stadskasernen samt uppförande av vissa lokaler vid Oscarsvärn.

De i propositionen 1942:270 framlagda medelsäskandena för byggnadsarbeten vid Karlskrona örlogsstation, Sydkustens marindistrikt och Blekinge kustartilleriförsvar byggde på den nu angivna förutsättningen. Inom riksdagen ifrågasattes en annan disposition av de till militära ändamål upplåtna statliga byggnaderna i Karlskrona, innebärande i huvudsak ett förordande av sjömansskolans förläggning till kustartilleriets stadskasern och kustartilleriregementets utflyttning till grenadjärkasernen vid Gräsvik.

Sedan riksdagen uttalat önskemål om ett närmare övervägande av frågan om dispositionen av de statliga byggnaderna i Karlskrona, har utredning i ämnet verkställt av marinförvaltningen. Denna utredning bygger på två olika huvudalternativ, det ena innebärande nedläggande av marinens sjukhus och det andra sjukhusets bibehållande såsom sådant. Vid båda alternativen har övervägts att förlägga flottans sjömansskola antingen till grenadjärkasernen eller till Karlskrona kustartilleriregementes stadskasern vid Vallgatan. För egen del har marinförvaltningen — som dock icke framlagt ett definitivt utformat förslag i ämnet — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte meddela ämbetsverket sådana direktiv för den fortsatta utredningen av föreliggande frågor, att marinens sjukhus skulle bibehållas, flottans sjömansskola förläggas till

grenadjärkasernen & Gräsvik samt kustartilleriregementet beredas förläggningsutrymmen i stadskasernen och vid Oscarsvärn.

Vid bifall till det under punkt 1:o) i det föregående framlagda förslaget förfaller marinförvaltningens förslag om bibehållande av marinens sjukhus för sjukvårdsändamål. Vid den följande behandlingen av olika möjligheter till ordnande av förläggningsförhållandena i Karlskrona bortses från sistnämnda förslag.

Det i propositionen 1942:210 framlagda förslaget till inrättande av en flottans sjömansskola byggde på tanken att rekrytutbildningen vid flottan skulle helt centraliseras till denna utbildningsanstalt, förlagd till Karlskrona. Gentemot denna tankegång har den med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 24 april 1942 tillsatta kommissionen för undersökning rörande utbildningsarbetet inom marinen — sjöförsvarets utbildningskommission — i ett den 31 december 1942 avgivet preliminärt förslag till ordnande av rekrytutbildningen av fast anställt manskap vid flottan framlagt vissa invändningar, vilka beröras i samband med bedömandet av frågan om ordnandet av förläggningen för sjömansskolan.

Marinförvaltningen — liksom marinchefen, under vars chefskap ämbetsverket avgivit sitt föreliggande förslag — har bestämt förordat sjömansskolans förläggande till grenadjärkasernen vid Gräsvik. De skäl som förestavat detta ställningstagande kunna sammanfattas på följande sätt. Grenadjärkasernens något isolerade läge anses skänka de bästa möjligheterna för att eleverna i den dit förlagda sjömansskolan skola trivas och samtidigt stå under erforderlig tillsyn. Terrängområdet omkring grenadjärkasernen angives vara synnerligen lämpligt med hänsyn till tillgången på badplatser och förtöjningsplatser för sjömansskolans segel- och roddbåtar. Nu antydda fördelar anses icke föreligga vid sjömansskolans förläggning till kustartilleriregementets stadskasern.

Departementschefen har härutinnan anfört följande.

För egen del anser jag de av marinmyndigheterna anförda skälen för sjömansskolans förläggande till grenadjärkasernen ha viss bärkraft. Särskilt bör uppmärksammas, att vissa svårigheter med avseende å fritidsproblemen kunna uppstå, om sjömansskolan skulle förläggas till den nuvarande kustartillerikasernens begränsade område. Genom att marinens sjukhus även kan tagas i anspråk för skolans räkning ökas emellertid möjligheterna att åstadkomma för skolan ändamålsenliga lokaler, markområde och fritidsutrymmen. Över huvud taget torde det förhålla sig så att sjömansskolan endast genom ianspråktagande av sjukhuslokalerna kan vid förläggning till kustartillerikasernen erhålla tillgång till lämpliga undervisningslokaler, varför bifall till det under punkt I av mig framlagda förslaget är en förutsättning för en ändamålsenlig lösning av förläggningsfrågan enligt detta alternativ. De fördelar, som enligt marinmyndigheternas uppfattning skulle stå att vinna genom sjömansskolans förläggande till Gräsvik, äro efter min mening vid nu angivna förhållanden icke så stora, att de uppväga de nackdelar en dylik förläggning skulle medföra för ordnandet av övriga förläggningsförhållanden i Karlskrona liksom även de ökade kostnader, som på sätt av det efterföljande framgår därvid skulle uppstå.

Med denna utgångspunkt vill jag till en början framhålla, att verkställda utredningar givit mig det intrycket, att Karlskrona kustartilleriregemente

med dess genom 1942 års försvarsbeslut avsevärt utökade organisation knappast skulle få sin förläggningsfråga tillfredsställande löst genom ett kvarblivande i stadskasernen samt genom anordnande av en ytterligare förläggning å Oscarsvärn. Bortsett från att en delad förläggning för ett regemente i regel måste anses mindre lycklig vill det synas, som om de militära skälen skulle tala till förmån för regementets förläggande till grenadjärkasernen. Gynnsamma utbildningsförhållanden erbjuda sig inom terrängområdet kring kasernen, varjämte det skulle bli möjligt att anordna goda övningsmöjligheter för regementet genom anlåtande av det närbelägna Rosenholmsområdet. Vidare skulle regementets rörliga del kunna beredas lämpliga förläggningsutrymmen tillsammans med regementets huvuddel. Kustartilleriförsvarsstaben, som avses skola inrymmas i den förutvarande ingenjörkasernen, skulle dessutom ligga inom nära räckhåll och tillsammans med kustartillerietablissemten i Gräsvik och Oscarsvärn bilda en naturlig enhet. Enligt vad som framkommit under ärendets beredning torde det vidare förhålla sig på det sättet, att grenadjärkasernen med mindre omgång kan apteras till förläggningsetablissemten för kustartilleriregementet än vad fallet skulle bli, om kasernen toges i anspråk för sjömansskolans räkning. Härtill kommer, att Oscarsvärn icke synes erbjuda önskvärt utrymme för en dit förlagd, utbyggd kustartilleriförläggning.

Förlägges sjömansskolan till grenadjärkasernen och kustartilleriregementet till stadskasernen samt underofficersbyggnaden och Oscarsvärn (med väsentliga nybyggnader) beräknas byggnadskostnaderna till 10,760,000 kronor, medan samma kostnader vid en förläggning av sjömansskolan till kustartilleriregementets stadskasern och marinens sjukhus samt kustartilleriregementet till grenadjärkasernen beräknas stanna vid 9,370,000 kronor, innebärande en skillnad till förmån för det sistnämnda alternativet av icke mindre än 1,390,000 kronor.

Av vad jag nu anfört torde framgå, att bedömandet av den föreliggande frågan om en ändamålsenlig fördelning av marinens byggnader i Karlskrona mellan olika militära institutioner erbjuder vissa svårigheter. Efter vägande mot varandra av de synpunkter, som tala till förmån för den ena och den andra lösningen, har jag kommit till den uppfattningen att de starkaste skälen, icke minst de ekonomiska, motivera att kustartilleriregementet förlägges till grenadjärkasernen och sjömansskolan till stadskasernen samt marinens nuvarande sjukhus.

I enlighet med anförda överväganden har ock Kungl. Maj:t efter därom av mig gjord hemställan den 5 mars 1943 uppdragit åt marinförvaltningen att skyndsammast verkställa och till Kungl. Maj:t inkomma med utredning rörande utformningen av och kostnaderna för de i propositionen 1942:210 förutsedda byggnadsarbetena för marinen i Karlskrona från förutsättningen, att sjömansskolan och kustartilleriregementet förläggas på nyss angivet sätt.

De av mig i det föregående angivna riktlinjerna för ordnandet av förläggningsfrågorna i Karlskrona överensstämma med det av marinförvaltningen framlagda, såsom alternativ I Ba betecknade förslaget. Detta förslag belyses närmare av efterföljande tabell, vari jämväl angivits de av marinförvaltningen beräknade kostnaderna för de olika på grund av förslagets genomförande erforderliga byggnadsföretagen. Kostnadsberäkningarna hänföra sig till prisläget den 1 juli 1942.

Institution	Etablissement	Manskapstyrka	Beräknad kostnad kronor
Sjömanskåren i Karlskrona samt radioskola och övriga skolor.	kasern Sparre	1,100 man	660,000
	» Ankarstierna	600 »	337,800
	nybyggd kasern vid Ankarstierna	300 »	850,000
	nybyggda skollokaler vid do	—	435,000
Chefens för Karlskrona örlogsstation kansli.	underofficersbyggnaden	—	194,400
Flottans sjömansskola.	kustartilleriets stadskasern nuv. marinens sjukhus	1,000 man	1,100,000
Karlskrona kustartilleriregemente.	f. d. grenadjärkasernen vid Gråsvik	1,150 man	1,740,000
	Oscarsvarn	150 »	
	Kameral- och sjukvårdsförvaltningen.	nuvarande läkarbostället	—
Marinens sjukvård.	länslasarettet	—	4,000,000
Summa kronor			9,365,800

eller i avrundat tal 9,370,000 kronor.

Beträffande de av marinförvaltningen sålunda framlagda kostnadsberäkningarna har departementschefen anfört följande.

Kostnaderna för anslutande av marinens sjukvård i Karlskrona till därvarande länslasarett ha upptagits med 4,000,000 kronor. Enligt vad som framgår av vad jag anfört under punkt I i det föregående torde emellertid dessa kostnader såvitt avser statsverket böra upptagas med allenast 3,125,000 kronor (frånsett linoleummattor m. m.). I följd härav torde de sammanlagda kostnaderna enligt marinförvaltningens beräkning kunna minskas med (4,000,000 — 3,125,000 =) 875,000 kronor till (9,370,000 — 875,000 =) 8,495,000 kronor. Då kostnaderna för anordnande av samarbetssjukhuset i det föregående föreslagits skola finansieras över driftbudgeten bortser jag från dessa kostnader vid bedömandet av investeringsbehovet under kapitalbudgeten för förläggningsförhållandenas ordnande i Karlskrona.

Till det av marinförvaltningen med angivna utgångspunkter beräknade beloppet, 5,365,800 kronor, torde emellertid böra läggas följande kostnader. För beredande av förläggningstrymme för den infanteristyrka, som under nuvarande förhållanden är förlagd till grenadjärkasernen, erfordras anordnande av vissa barackutrymmen å Rosenholm. Kostnaderna för dessa baracker kunna enligt särskild av arméförvaltningens fortifikationsstyrelse med skrivelse den 8 april 1943 överlämnad utredning, beträffande vilken torde få hänvisas till handlingarna, beräknas till i runt tal 260,000 kronor, av vilket belopp emellertid huvuddelen, eller 205,000 kronor, såsom sammanhängande med försvarsberedskapens upprätthållande, torde böra finansieras över förskottsstaten för försvarsväsendet. Härvid har jag, med godtagande av vissa utav chefen för kustartilleriregementet lämnade uppgifter, utgått från att åtminstone 200 man av infanteribesättningen skola kunna även i fortsättningen förläggas till grenadjärkasernen och att vissa förrådslokaler om tillsammans 2,400 kvadratmeters golvyta, som äro under uppförande å Rosenholm, skola tagas i anspråk för infanteribesättningens räkning. Återstoden av nämnda belopp, eller (260,000 — 205,000 =) 55,000 kronor, torde böra gäldas i enahanda ordning som i det föregående berörda kostnader för ordnandet av förläggningsförhållandena i Karlskrona, d. v. s. över kapital-

budgeten. Det sammanlagda kapitalinvesteringsbehovet för nämnda ändamål skulle sålunda, inberäknat kostnader för administration och oförutsedda utgifter med omkring 325,000 kronor, komma att uppgå till (5,365,800 + 55,000 + 325,000 =) i avrundat tal 5,745,000 kronor, beräknat enligt prisläget den 1 juli 1942. Motsvarande kostnader enligt prisläget den 1 juli 1941 kunna uppskattas till i runt tal 5,320,000 kronor.

Jag vill i detta sammanhang även nämna, att marinförvaltningen i skrivelse den 31 december 1942 hemställt om anvisande av ett belopp av 95,000 kronor för anordnande av baracker vid grenadjärkasernen för 200 man tillhörande Karlskrona örlogsstation. Detta förlägningsbehov sammanhänger enligt vad handlingarna i ärendet utvisa med försvarsberedskapens upprätthållande och medelsbehovet för ändamålet — som enligt utlåtande av 1940 års militära byggnadsutredning torde kunna reduceras till 70,000 kronor — lärer därför böra tillgodoses över förskottsstaten.

I det föregående har anförts, att vissa medel redan anvisats för ordnande av förlägningsförhållandena i Karlskrona. Dessa medel, vilka med olika belopp bundits till särskilda specificerade byggnadsändamål, hava synts departementschefen jämlikt av riksdagen i förutnämnda skrivelse 1942:376 lämnat medgivande kunna av Kungl. Maj:t användas i överensstämmelse med den ändrade plan för ordnandet av förlägningsförhållandena i Karlskrona, som i det föregående förordats. De närmare kostnadskalkyler, som marinförvaltningen i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 5 mars 1943 har att verkställa, hade, framhåller departementschefen, bort föreligga innan dessa lokalfrågor underställas riksdagens förnyade bedömande. Tiden medgiver emellertid icke ett uppskov med frågans avgörande i avbidan på ifrågavarande kostnadskalkylers färdigställande. Från marinförvaltningen har under hand inhämtats, att de definitiva kostnadsberäkningarnas slutbelopp synes kunna begränsas till den förut angivna summan av 5,745,000 kronor men att det är tänkbart att vissa förskjutningar kunna bli påkallade vad beträffar kostnadernas fördelning mellan de särskilda byggnadsföretagen. Med hänsyn härtill har departementschefen funnit sig kunna redan nu föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga förslag i ämnet, varvid förutsatts, att Kungl. Maj:t skall äga att inom ramen för nämnda belopp av 5,745,000 kronor meddela föreskrifter rörande byggnadskostnadernas fördelning mellan de särskilda byggnadsföretagen.

Avslutningsvis har departementschefen framhållit, att vissa övergångsarrangordningar torde bli erforderliga med hänsyn till att sjömansskolans verksamhet avses skola taga sin början instundande höst samt att marinsjukhuset torde kunna nedläggas först sommaren eller hösten 1944. Av dessa förhållanden följer nödvändigheten att *dels* under någon tid i viss mån provisoriskt förlägga sjömansskolan, *dels ock* forcera byggnadsarbetena å samarbetssjukhuset. I sistnämnda avseende ha vissa underhandlingar preliminärt förts med representanter för Blekinge läns landstings förvaltningsutskott, varvid riktlinjer uppdragits för länslasarettets övertagande av det nu å marinsjukhuset vårdade patientklientelet under loppet av nästa år.

I anslutning till i det föregående berörda medelsbehov för ordnandet av förläggningen i Karlskrona, vilka avse byggnadsarbeten för Sydkustens marin-distrikt, Karlskrona örlogsstation och Blekinge kustartilleriförsvaret, hava till behandling jämväl upptagits de medelsbehov, vilka avse byggnadsarbeten vid Karlskrona örlogsvarv.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har marinförvaltningen räknat med ett avsevärt antal olika byggnadsföretag å varvet, vilka icke förutsatts i nyssnämnda år 1940 framlagda och på hösten 1942 modifierade plan för ombyggnads- och moderniseringsarbeten.

Därjämte har marinförvaltningen i skrivelse den 19 november 1942, såvitt nu är i fråga, hemställt om anvisande å förskottsstat av 108,500 kronor, varav, enligt vad under hand inhämtats, 98,000 kronor motsvarar prisläget den 1 juli 1941, för bränslebesparande åtgärder vid Karlskrona örlogsvarv och Karlskrona örlogsstation samt därvid, med förmålan att utredningen verkställts av södra Sveriges ångpanneförening, upplyst, att åtgärderna beräknades medföra en besparing av tolv procent å bränslekostnaderna. Kostnaderna för de föreslagna bränslebesparande åtgärderna, enligt prisläget den 1 juli 1942, fördela sig med 61,500 kronor å örlogsstationen samt 47,000 kronor å örlogsvarvet.

Departementschefen har funnit sig kunna förorda, att medelsäskanden nu framläggas allenast för följande arbeten vid varvet, nämligen för modernisering och utvidgning av artilleriskjutbanan, för förlängning av Oscarsdockan m. m. samt anordnande av economiser för värmecentralen vid arbetsgruppen IH, ävensom för nyssnämnda andra bränslebesparande åtgärder vid örlogsvarvet och örlogsstationen.

För modernisering och utvidgning av artilleriskjutbanan vid Karlskrona örlogsvarv har 1942 års riksdag efter förslag i propositionen 1942: 270 å riksstaten för innevarande budgetår anvisat 160,000 kronor. Av den i propositionen lämnade redogörelsen inhämtas, att kostnaderna för detta ändamål av marinförvaltningen beräknades till ett totalbelopp av 240,000 kronor. I följd härav skulle med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941 återstå att anvisa ett belopp av 80,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1943/44 har marinförvaltningen beräknat kostnaderna för färdigställande av ifrågasvarande byggnadsföretag till 105,000 kronor, innebärande en av prisstegringar föranledd kostnadsökning av tillhoppa 25,000 kronor.

I enlighet med marinförvaltningens förslag har departementschefen för ändamålet beräknat ett belopp av 105,000 kronor.

Till förlängning av Oscarsdockan m. m. beräknade marinförvaltningen såsom framgår av propositionen 1942: 270 ett sammanlagt belopp av 460,000 kronor, varav hälften eller 230,000 kronor erfordrades för innevarande budgetår. I nämnda proposition föreslogs, att för ändamålet för innevarande budgetår anvisades endast 50,000 kronor för arbetenas påbörjande.

Marinförvaltningen har i sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår anfört, att de ifrågasvarande arbetenas omfattning vore sådan, att de lämpligen kunde planeras att utföras under tre år. Kostnaderna

för resterande arbeten, enligt prisnivån den 1 juli 1941 (460,000 — 50,000 =) 410,000 kronor, beräknades numera uppgå till 460,000 kronor. Härav borde 250,000 kronor anvisas under budgetåret 1943/44 och resten jämte eventuella ytterligare prisstegringstillägg under budgetåret 1944/45.

Emellertid framgår av en från marinförvaltningen infordrad utredning i ärendet, att det befunnits lämpligast, att huvuddelen av arbetena å Oscarsdockan komma till utförande under tiden den 15 april—15 september 1945. Med hänsyn till vad sålunda anförts har medelsanvisningen för nästa budgetår synts departementschefen kunna avsevärt begränsas. Enär emellertid varvschefen, enligt vad marinförvaltningen ytterligare upplyst, räknat med att kunna taga fyllnadsmassor från dockförlängningsarbetena till vissa andra arbeten, för vilka medel redan anvisats, bör dock enligt departementschefen medelsbehovet för tiden intill den 1 juli 1944 beräknas till 175,000 kronor, varav 160,000 kronor kunna anses motsvara prisläget den 1 juli 1941. Enär för ändamålet redan anvisats 50,000 kronor, skulle medelsbehovet för nästa budgetår utgöra 125,000 kronor.

Av en i propositionen 1942: 270 (sid. 65) intagen redogörelse framgår, att värmecentralen vid arbetsgruppen I H vid Karlskrona örlogsvärf består av två pannor. För utbyte av den mindre av dessa pannor mot en större fartygsångpanna samt vissa ombyggnadsarbeten i samband därmed beräknade 1942 års riksdag å tilläggsstat för budgetåret 1941/42 ett belopp av 30,000 kronor. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1943/44 har marinförvaltningen hemställt om anvisande av 20,000 kronor för installation av en economiser vid ifrågavarande värmecentral, medförande en årlig bränslebesparing av 163 ton kol.

Departementschefen har icke velat motsätta sig, att för ändamålet för nästa budgetår beräknas det av marinförvaltningen angivna beloppet, 20,000 kronor. Motsvarande kostnader enligt prisläget den 1 juli 1941 torde kunna beräknas till 18,400 kronor.

Icke heller mot vidtagande av de i övrigt föreslagna bränslebesparande åtgärderna har departementschefen haft något att erinra.

Kostnaderna för ordnandet av förläggningsfrågorna i Karlskrona — i den mån de innefattas i den av marinförvaltningen med skrivelsen den 30 november 1942 framlagda utredningen med tillägg för de av infanteriförläggningens förflyttning föranledda kostnaderna — ha såsom tidigare anförts beräknats till sammanlagt 5,745,000 kronor. De av departementschefen tillstyrkta medelsäskandena för byggnadsarbeten vid Karlskrona örlogsvärf uppgå till sammanlagt 230,000 kronor, vartill komma kostnaderna för nyssberörda bränslebesparande åtgärder med 128,500 kronor, i följd varav det sammanlagda här behandlade medelsbehovet skulle komma att uppgå till i avrundat tal 6,100,000 kronor. Dessa kostnader, vilka samtliga äro av natur att böra bestridas inom den för försvarsväsendets femårsplan angivna kostnadsramen, böra — i den mån av riksdagen för ordnandet av förläggningsfrågorna i Karlskrona tidigare anvisade medel icke förslå — gäldas från det anslag å 10,000,000 kronor, som jämlikt i årets statsverksproposition framställt förslag

bör under marinförvaltningens delfond av försvarsväsendets fastighetsfond anvisas till Vissa byggnadsarbeten m. m.

Departementschefen har under förevarande punkt till behandling upptagit vissa förlägningsfrågor i Karlskrona. De förslag, som departementschefen därvid framlagt, innebära, bland annat, att Karlskrona kustartilleriregemente förlägges till förutvarande Karlskrona grenadjärregementes kasernetablissemment vid Gräsvik samt flottans sjömannsskola till den s. k. stadskasernen och marinens nuvarande sjukhus. Ehuru denna disposition av de för militära ändamål upplåtna statliga byggnaderna i Karlskrona icke står i överensstämmelse med den uppfattning i berörda frågor, åt vilken 1942 års riksdag givit uttryck, har utskottet, efter att hava tagit del av den nu föreliggande utredningen i ärendet, likväl funnit sig böra tillstyrka den lösning av förlägningsfrågorna, som departementschefen här förordat. Kostnaderna för de olika på grund av förslagets genomförande erforderliga byggnadsföretagen hava, i vad avser kapitalbudgeten, uppskattats till 5,745,000 kronor, vari inräknats vissa kostnader för beredande av förlägningsutrymmen m. m. för en nu i grenadjärregementets kasern förlagd infanteristyrka.

Utskottet.

Under förevarande punkt har departementschefen jämväl behandlat vissa av marinförvaltningen föreslagna medelsanvisningar till byggnadsarbeten vid örlogsvarvet i Karlskrona. Med utgångspunkt från angelägenhetsgraden av de ifrågasatta företagen har departementschefen förordat, att medel nu beräknas för följande arbeten vid varvet, nämligen för modernisering och utvidgning av artilleriskjutbanan, för förlängning av Oscarsdockan m. m. samt för vissa bränslebesparande åtgärder. Kostnaderna för dessa arbeten hava beräknats till 358,500 kronor. Utskottet har funnit de sålunda förordade byggnadsarbetena vara av beskaffenhet att böra i första hand komma till utförande och har icke haft något att erinra mot den härför föreslagna medelsanvisningen.

I enlighet med vad ovan anförts skulle det sammanlagda kapitalinvesteringsbehovet uppgå till, i avrundat tal, 6,100,000 kronor. I den mån av riksdagen för ordnandet av förlägningsfrågorna i Karlskrona tidigare anvisade medel icke förslå för bestridande av nu ifrågavarande kostnader, torde hinder icke möta för att desamma gäldas av det i årets statsverksproposition under marinförvaltningens delfond till Vissa byggnadsarbeten m. m. äskade investeringsanslaget å 10,000,000 kronor, vilket anslag utskottet i särskilt utlåtande denna dag tillstyrker riksdagen att anvisa.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna den plan för ordnande av de militära förlägningsförhållandena i Karlskrona, som av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 9 april 1943 förordats,

b) medgiva, att kostnaderna för erforderliga byggnadsarbeten

enligt nämnda plan ävensom för övriga i berörda statsrådsprotokoll angivna byggnadsarbeten inom en kostnadsram av tillhoppa 6,100,000 kronor må, i den mån av riksdagen för ändamålet tidigare anvisade medel icke förslå, bestridas från det under försvarsväsendets fastighetsfond, marinförvaltningens delfond, för budgetåret 1943/44 av utskottet tillstyrkta investeringsanslaget å 10,000,000 kronor till Vissa byggnadsarbeten m. m.

Stockholm den 11 juni 1943.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Pauli, Grünebo, Torsten Ström, Lindström, Heiding, Bäcklund, Carlström, Gillström, Sundberg* och *Ohlin*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Törnkvist, Skoglund* i Doverstorp, *Ward, Hansson* i Rubbestad, *Persson* i Tidaholm, *Bergström, Mårtensson, Nilsson* i Steneberg, *Lindholm, Eriksson* i Frägsta och *Olsson* i Kullenbergs-
torp.
